

INFORME PARCIAL

Sessions de debat del procés participatiu 'Visió 2030: La cooperació catalana al desenvolupament global'

Tema 2.5. Estratègies del Tercer Sector

Octubre 2018

1. Introducció

Durant el mes de Setembre de 2018, la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament (DGCD) va endegar un procés participatiu amb l'objectiu dissenyar una estratègia per a la cooperació catalana d'acord amb la Visió 2030.

Aquest procés es caracteritza per l'organització de 23 sessions de debat i compta amb la participació d'actors tradicionals del sector de la cooperació catalana, junt amb altres actors que tradicionalment han tingut menys presència en aquest àmbit.

Un dels elements més innovadors de la Visió 2030 és l'enfocament integral per a l'obtenció dels ODS i la conseqüent necessitat d'involucrar actors de la societat, més enllà dels actors tradicionals (donants, governs receptors i societat civil), ampliant així la participació de les entitats del tercer sector i la consecució de l'ODS 17.

En el cas de la cooperació Catalana, la participació del tercer sector ha estat, fins ara, força limitada. Tanmateix, en el marc de la Visió 2030, la participació del tercer sector esdevé clau tant per a la contribució de l'obtenció de l'ODS 17 com per a un desenvolupament sostenible en general, mitjançant l'economia social i solidària, formes de crear oportunitats de treball més sostenibles, entre altres.

La sessió de debat de la qual s'informa en el present document va ser dedicada a debatre les estratègies de les entitats del tercer sector en el marc de la Visió 2030 i l'encaix d'aquestes en la consecució dels ODS. Concretament, l'objectiu d'aquesta sessió fou conèixer de prop experiències pròpies en el procés d'incorporació l'Agenda 2030 i ODS a les seves accions com també els reptes i oportunitats. El present document conté informació relativa al funcionament i resultats d'aquesta tercera sessió.

2. Informació General de la Sessió

Eix Temàtic:	<i>Noves eines i aliances: l'Agenda 2030 emfasitza la necessitat de relacions i aliances d'impacte en el desenvolupament</i>		
Tema específic:	2.5 Estratègies de les entitats del tercer sector	Tipus de Sessió	Informació
Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS):	ODS 17 i indirectament la resta d'ODS.		
Data, Lloc i hora:	09 d'Octubre 2018		
Nombre de participants:	11 Participants		
Perfil dels Participants:	Representants de cooperatives, ONGs d'àmbit local, sector privat social, Universitats, ONGs de cooperació al desenvolupament.		

3. Objectius de la Sessió

L'objectiu d'aquesta sessió fou compartir informació sobre les activitats de cooperació de les entitats del tercer sector i com aquestes han aconseguit adoptar la Visió 2030 i ODS. Els objectius específics de la sessió són:

- Identificar les estratègies del tercer sector de cara a la Visió 2030
- Debatre els majors obstacles i possibles mesures per una acció efectiva i conjunta

La dinàmica de la sessió va consistir en una introducció sobre el procés per part la DGCD i de la Direcció de Participació Ciutadana i Transparència i una contextualització de la temàtica abordada, seguida d'una breu explicació del què es faria durant la sessió, incloent les regles del joc, per part de la Fundació Pere Tarrés. La dinàmica de la sessió va ser organitzada en dos grups de discussió, donat que el nombre de participants ho va permetre.

La sessió va estar organitzada en dues parts:

- Una primera part, d'uns 40 minuts aproximadament, dedicada a identificar les experiències dels participants en l'àmbit de la cooperació i la integració dels ODS a nivell organitzacional i operacional.
- Una segona part, d'uns 40 minuts de durada, on els participants van exposar els reptes del procés d'adopció de l'Agenda 2030 i els mecanismes emprats per poder superar els reptes.
- I finalment, es van donar un 5 minuts per poder avaluar i tancar la sessió cloenda.

4. Resultat de la sessió

La sessió es va caracteritzar per un públic especialitzat en la temàtica amb molta experiència amb l'Agenda 2030, ODS i el tercer sector. Tot i així, va resultar difícil dur a terme una reflexió estratègica que superés el discurs sobre la manca de recursos i/o dels projectes de cada organització.

4.1 Diagnosi del tema específic de la Sessió

- La participació de diverses entitats del sector va resultar en la identificació de varies formes de relacionar-se amb l'Agenda 2030 i els ODS. Les diferents **formes d'aproximació i incorporació** de la Visió 2030 i els ODS es podrien resumir de la següent manera:
  - Com a organitzacions que estructuraven i representen els interessos dels ciutadans, l'Agenda 2030 ha estat utilitzada **per sensibilitzar** l'organització com també la societat de la necessitat d'un model de creixement sostenible. La Visió 2030 també ha estat resumida i sintetitzada per sensibilitzar el sector privat.
  - També ha estat incorporada com un element per fer **pedagogia** a nivell local (localització dels ODS) sobre el desenvolupament sostenible.
  - L'Agenda 2030 incorporada com a **full de ruta** de l'organització per tal d'assegurar que les accions de l'organització respectin el desenvolupament sostenible
  - **Per transformar** la manera de treballar de les organitzacions i canviar el paradigma establert, harmonitzant les intervencions amb els principis de l'Agenda

- 2030 i els ODS. De fet, es considera que els ODS han servit d'instrument per innovar.
- Els ODS també han estat una 'palanca' per començar a treballar en l'àmbit internacional i, concretament, en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament.
  - Els **mecanismes** emprats per dur a terme la integració de la Agenda 2030 i els ODS per les diverses organitzacions del tercer sector presents a la sessió han estat:
    - **Anàlisi de l'impacte social** que podia tenir l'organització incorporant i no incorporant la Visió 2030. La conclusió ha estat que la Visió 2030 i els ODS aporten un valor afegit en termes d'impacte social.
    - Establir aliances i promoure **xarxes entre actors força diversos**. El fet d'haver d'incorporar l'Agenda 2030 ha empès a les entitats del tercer sector a contactar amb actors, fins ara desconeguts (per exemple, el sector privat)
    - **"Transversalització"** dels ODS en la visió, objectius, funcions i accions de tota l'entitat. Totes les accions estan definides de manera que puguin contribuir als ODS. Aquesta "Transversalització" s'ha obtingut mitjançant l'anàlisi intern de l'organització i com aquesta ja contribueix, d'una manera o altra, als ODS. Això inclou recerca i desenvolupament de metodologies pròpies per assegurar un alineament amb els ODS i l'Agenda 2030 en tots els àmbits de l'entitat.
    - **Informació i aprenentatge**. Moltes d'aquestes entitats han valorat molt la participació en debats i formació relacionada amb l'Agenda 2030 i els ODS, tan interna com externa, per poder adoptar la Visió 2030.

Taula: Resum identificació de practiques i mecanismes

Experiències	Mecanismes
<ul style="list-style-type: none"> - Sensibilització interna i externa dels ODS - Resumir i sintetitzar la filosofia de l'agenda 2030 - Implementar ODS al terreny 	<ul style="list-style-type: none"> - Anàlisi impacte social, important poder mesurar-ho - Aliances entre actors, fer xarxes - Identificar nous actors i espais per trobar sinergies

<ul style="list-style-type: none"> - Agenda 2030 com a full de ruta - Concurs de noves iniciatives vinculades a ODS - Instrument Pedagògic - Treballar en l'àmbit internacional/projecció internacional 	<ul style="list-style-type: none"> - Transversalitat dels ODS - Recerca i metodologia i recerca Agenda 2030 i ODS - Informació i Aprenentatge
---	--

4.2 Tendències de futur de cara la visió 2030

La segona part de la sessió va estar dedicada a identificar els reptes que poden aparèixer, possibles maneres d'adreçar-los de cara la Visió 2030 per les entitats del tercer sector.

Reptes:

- La Visió 2030 pot tenir un efecte aclaparador, sobre tot, per entitats molt petites que treballen a nivell local. Es una agenda molt ambiciosa que pot produir un sentiment de frustració i bloqueig a l'hora de posar-la en pràctica.
- Es va considerar que hi ha una manca de coneixement sobre els ODS i el que implica la seva adopció, i majoritàriament entre les entitats petites. Això resulta en una manca de sensibilització i en una adopció limitada de l'Agenda 2030, per una altra, iper un gran nombre de petites iniciatives que es dupliquen, per l'altra.
- L'adopció dels ODS implica una revisió de la sostenibilitat de l'organització en tots els sentits; reflexió que no és sempre fàcil, ja que implica certa auto-critica i requerir canvis organitzacionals (resistència al canvi de les institucions).
- La manca de consciència per part dels ciutadans sobre la Visió 2030 i els ODS. No hi ha una demanda per part de la societat, la qual cosa no incentiva a les entitats poder adoptar-la.
- Una manca de capacitat d'anàlisis dels ODS per part de les entitats.
- El repte que implica passar de l'enfocament "d'acció social" a l'enfocament de 'sostenibilitat', incloent les implicacions de canvi organitzacional, de paradigma, d'eines etc. En aquest sentit, les entitats de cooperació estan molt més avançades que

les de l'acció social, fet que requereix més esforços a les entitats del tercer sector i, per tant, més recolzament.

- Percepció de poc suport per part de l'administració pública tan a nivell intern com extern. A nivell intern, encara hi ha poca coherència i coordinació entre ACCD i altres departaments com Benestar Social. A nivell extern, es considera que hi ha poc recolzament al sector per poder avançar en la Visió 2030.
- Pressentiment generalitzat que adoptar l'Agenda 2030 pot fer variar molt poc la forma de treballar de les entitats. Sovint les entitats han agafat els ODS i han mirat què s'està fent, sense modificar el Pla Estratègic, Missió/Visió/Valors de l'entitat.
- Alguns dels participants van posar en dubte el poder transformador de l'Agenda 2030, perquè no posa en qüestió el sistema econòmic, social i de creixement actual
- Tot i que l'obtenció dels ODS implica més acció col·lectiva, no queda clar com superar el tema de 'jerarquització' entre entitats petites i entitats.
- Finalment, la cooperació entre tercer sector i sector privat sembla encara experimentar moltes barreres i reticències. Per una banda, les entitats petites tenen dificultats d'abordar el sector privat. Per una altra, hi ha dubtes sobre els codis ètics i controls sobre les actuacions del sector privat i de com seleccionar els actors del sector privat més compromesos.

Solucions:

- La Visió 2030 aporta eines a les entitats per poder convergir diferents accions, com per exemple l'acció social amb la responsabilitat social.
- També és una eina útil per sensibilitzar a la població. Cal crear demanda entre els ciutadans per a què l'agenda sigui adoptada i implementada per tots els actors.
- Cal utilitzar-la per canviar el paradigma de la cooperació de manera comuna i en base a una visió global.
- Caldria utilitzar els ODS com un procés de reflexió per tal de transformar la manera en què les entitats treballen.

- L'Administració Pública podria jugar un paper rellevant com a garant del colpiment de l'Agenda 2030, però també de lideratge i model a seguir mitjançant la provisió d'incentius (per exemple requeriment en les licitacions).
- Cal que les entitats siguin proactives per tal de crear un efecte multiplicador.
- Cal que les entitats del tercer sector facin un exercici de reflexió i reconeixement intern, com també de coneixement extern, del què es fa en altres organitzacions i contextos.
- Utilitzar l'Agenda 2030 per posar nom a tota una sèrie d'accions que fins ara no tenien nom sense ser ambicions intentant adoptar tots els ODS.
- Quan una organització decideix alinear-se amb la Visió 2030 i adoptar els ODS, cal que sigui realista tan a nivell de contribució com de resultats. Per això, es recomana ser selectiu amb els ODS.
- Caldria també incrementar la formació, la sensibilització i l'accés a la informació de les entitats del tercer sector.
- Finalment, per tal de promoure aliances entre iguals, seria necessari promoure espais de treball i de creació de sinèrgies entre les diferents entitats de cooperació, del tercer sector, i de tot tipus (grans, petites etc.).

Taula resum: Reptes i solucions

Reptes	Solucions per superar els reptes
<ul style="list-style-type: none"> - Passar de l'acció social a la responsabilitat social - Població més conscient - Desconeixement entre entitats socials - Entitats de cooperació més avançada que el tercer sector - Manca de coherència entre ACCD i Benestar Social - Prioritzar ODS - Dubtes sobre el poder transformador de l'Agenda 2030 i ODS 	<ul style="list-style-type: none"> • L'Agenda 2030 eines per estructurar l'àmbit d'acció social amb l'àmbit de responsabilitat social • Crear demanda ciutadana d'ODS • Abordatge comú. Visió global per canviar la cooperació • Lideratge de l'Administració Pública. • Procés de reflexió interna • Dissenyar accions específiques per abordar el tema ODS. • Sector proactiu per efecte multiplicador

<ul style="list-style-type: none"> - Jerarquització entre entitats més grans i petites. - Dificultats per accedir i disposar d'espais de part de les petites - Dificultats entre ONGD i sector privat	<ul style="list-style-type: none"> • Ser estratègic, selectiu i realista en els obstacles trobats. • Formació, accés a una formació
--	--

Rols de les entitats del tercer sector:

- Facilitadors amb el sector privat perquè incorporin Agenda 2030 a la Responsabilitat Social Corporativa de l'empresa
- Fer de pont i acompanyament de diferents actors de la societat en la transició cap als ODS.
- Rol pedagògic (ciutadania, sector privat, sector públic)
- Rol de reconeixement del treball que fan les entitats del tercer sector en el terreny
- Assumir el rol i liderar els ODS per assegurar un efecte multiplicador
- Incidència política per canviar les polítiques públiques
- Rol de comunicador sobre l'impacte de l'Agenda 2030 i ODS.
- Avaluar per aprendre
- Rendició de comptes
- Rol de difusor i sensibilitzador dels ODS
- Treball en xarxa i fomentar l'acció col·lectiva